

מזת יקזת הפז שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

כחה של תפלה בתקף ההסתרה

בתחלת פּרשָׁתנו נאמרה פּרשת המנורה שמדליקים אותה מערב עד בקר ואהרן הכהן שחלשה דעתו [כמובא בפּרשת בהעלתך], נצטווה להדליק את המנורה שמאירה בלילה הרומז למננים של קשי וחשך, ללמדנו שדוקא כאשר יש לאדם קשיים ורוח שפלה הוא זוכה לאור ה' וקרבתו.

ונביא כאן ספור נפלא על זוג שעברו שנים רבות של קשי, ודוקא בזמן שהסתרה היתה גדולה ביותר, הם זכו לקרבת ה' מיחדת ולישועה מעל הטבע:

התחתנו בשנת תשס"ח הפל התנהל על מי מנוחות, היה לנו הפל אולם דבר אחד העיב עלינו מאד, צפינו לילד ואין, השנים חלפו ובבית שלנו שרר שקט, לא היו ילדים שיעשו רעש, שישמחו אותנו, עשינו כל מיני השתדלויות רוחניות וגשמיות, אולם הרגשנו שה' מצפה מאתנו למשהו נוסף ולא ידענו מהו.

אנו לא מאחלים לאף אחד לעבר את הנסיון הזה, וה' יעזר לכל מי שמצפה לזרע של קינא, שיזכה לראות את ישועת ה' בקרוב.

פורים של שנת תש"פ עמד בפּתח, כמו כל כלל ישראל התכוננו במלא המרץ לימי הפורים, הכנו משלוחים שונים למכרים, לשכנים,

<<

לקח מהפרשה

לחיות את הפורים שלך

בשמן המשחה, ואפשר לבאר בזה שכל אחד לפי גדלתו חשש שאולי לא נתן מספיק לאחיו בשמחה ובלב שלם, ואת זה התורה מלמדת אתנו - לתת ולתור לאחרים - זהו המעלה הגדולה ביותר.

ולפיכך פתחה התורה ב'ואתה-תצוה' הקב"ה מדבר עם משה רבנו בלשון נוכח כמאמר הכתוב "פה אל פה אדבר בו", ללמדנו שכאשר אדם מצניע את עצמו ונותן את הגדלה לאחרים ואינו

מקנא - אזי הוא זוכה לקרבת ה' גדולה, ובה ישנה מעלה יתרה מהמעשים שהיה עשה בעצמו.

לפי דברינו יש לבאר מה שאמרו חז"ל (ערכין טז.) שבגדי כהנה מכפרין, היות שמושה רבנו הלביש את בגדי הכהנה עם מלא חפנים של מדות טובות, עם לב טוב ועין טובה, וכאשר אנו מתבוננים בכך אנו גם כן מתעלים ומתכפרים, להבדיל אלף אלפי הבדלות אחשוּרוש הרשע לבש גם את בגדי הכהנה, כמו שאמרו חז"ל במסכת מגלה (יב) שטעה לחשב שהבגדים יכפרו לו, אולם הם רק גרמו לו קטרוג, כמובא שם, היות שהוא השתמש עם כל המדות והתאוות הרעות שלו וזה עמד לו לרועץ.

וזה היסוד של פורים - כאשר כלל ישראל לא שמעו למרדכי הצדיק, ועל אף שאמר להם לא לאכל מסעודת אחשוּרוש הם טענו שמרדכי עצמו נמצא בסעודה <<

פּרשת בגדי כהנה פותחת בצווי הקב"ה למשה: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו... ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת... והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו אתו".

בהר הקדוש מובא שמי שאומר שהתורה הנה ספורי מעשיות בלבד - תפח רוחו - כל מלה בתורה מלמדת אתנו יסודות עצומים וכאן התורה מלמדת על גדלת משה רבנו, שלמרות שחשב שהוא

יהיה כהן גדול, אך כשה' צוה עליו להעביר את הכהנה לאהרן, עשה זאת בשמחה, למרות שהוא כבר שמש בכהונה גדולה בשבעת ימי המלוואים, ובנוסף הלביש

בשמחה גם את בניו של אהרן שיימשיכו את דרכו, למרות שהוא עצמו לא זכה שבניו ימשיכו את דרכו.

ולפיכך משה עצמו עשה את הבגדים והלביש את אהרן ובניו למרות שייכלו להתלבש לבה, היות שמושה השלים את מדותיו הטובות על ידי שנתן בעצמו את פתח הכהנה לאחיו, ואף אהרן עצמו זכה לקטר כהונה, כיון שמסר בשמחה את ההנהגה למשה רבנו שהיה קטן ממנו. כמו שמעידה התורה: "וראך ושמח בלבבו" ובשכר זה זכה לחשן האפד על אתו לב ששמח בטובת אחיו.

לפי דברינו יש לבאר מה שאמרו חז"ל (פריית ה:), שמושה ואהרן חששו שמעלו

המשך לקח מהפרשה

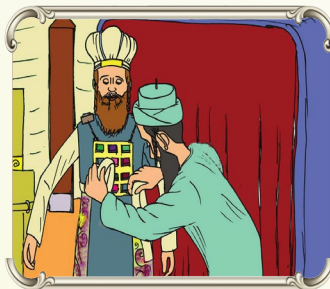
תמיד על ההצלחות של אחרים, תשמח בהצלחות שלך, תקרא את המגלה הפרטית שלך.

ולפיכך מעברים דוקא את חדש אדר היות שאדר מסמל את ההצלחות של האדם כמאמר חז"ל "הרוצה שיצליחו נכסיו יטע בהם אדר", והאדם צריך להבדיל בין אדר לאדר ולא לחיות כל היום את ההצלחות של אחרים, כי אם את ההצלחות שלו.

מה שאדם כל היום מקנא ולא מפרגן לאחרים זה בגלל שהוא שומר הכל לעצמו, הוא מרגיש שאם הוא יתן יחס לו, ואינו יודע שבכך שהוא לא פותח את ידו - הוא חוסם לעצמו את השפע - כאשר אדם נותן משלו הוא פותח מקום לשפע גדול יותר שיבוא אליו.

מרדכי ואסתר תקנו משלוח מנות ומתנות לאביונים, ללמדנו שכאשר אדם נותן לאחרים בסוף הוא בעצמו מקבל מהם.

הפגועים המועזעים שהיו השבוע שיהודים עלו במעלות קדושים וטהורים במיתה אכזרית ומשנה בגלל היותם יהודים - ה' יקם דמם, מזכירים לנו שנעורר את הנשמה היהודית שבתוכנו ונהיה באחדות עם כולם, שנבדל מאמות העולם וממדותיהם הרעות והאכזריות, שנעצור לרגע ממרוצת החיים, ונחשב על הצער של המשפחות השכולות ונשתתף בצערם של ישראל.

משה השלים את מרותיו הטובות על ידי שנתן בעצמו את כתר המלכה לאחיו

וכן שנתבונן ברחמי ה' עלינו שאנו יכולים לחיות בארץ הקדש, והקב"ה שומר עלינו ברב רחמיו שאנו יכולים לצאת מהבית ולשוב אליו בבריאות ואנחנו לא נזקקים מכל מיני מחבלים אורזים או מתאונות חלילה.

פורים בא לעורר אותנו שלא נחיה בהסתה שנעצר ממרוצת החיים, ונתבונן שכל מה שקורה בעולם בכלל ועמנו בפרט, נעשה על ידי הבורא ברוך הוא, בכדי לקרב אותנו אליו. וגם בזמנים של הסתרה, שאנו כביכול לא רואים את ה', ה' נמצא ומשגיח עלינו. וכאשר נתבונן ברב הטובות שאנו מקפיים בהם, מיד נראה את ה' ואת רוב טובו וחסדו.

וכשנתבונן בספור המגלה נשכיל, שגם כאשר הכל נראה בדרך של הסתרה, בדרך של טבע, ה' מסובב ועושה הכל. וצריך להתבונן ולדבר מזה בכל עת; אתה נושם ובריא, זה נס! תודה לקב"ה.

ולפיכך גם אם היו חסרים תבות במגלה עד חציה וקראם בעל פה, יצא בדיעבד (שו"ע שם). ללמדנו, שנכניס בתוך המגלה את הנסים שלנו, את החסד שה' עושה עמנו ביום יום. נס המגלה התפרס על שנים רבות, ומרדכי ואסתר בחכמתם צרפו את כל הספור שהיה נראה כטבע ולא קשור זה לזה, ומכך יצאה המגלה.

המצוות שתקנו מרדכי, הנם מצוות שהיו לכלל ישראל תמיד, כנתינת צדקה, חסד וספור חסדי ה'. ברם מרדכי הכניס בכלל ישראל את המתיקות שבמצוות. שכאשר כלל ישראל ראו כמה ה' אוהב אותם, המצוות שעשו בתחלה קבלו משמעות אחרת, של מתיקות בה' ושל רצון לעשות את רצון ה'.

ומדוע הוא אוסר עליהם - אזי באה להם הגזרה של המן; כאשר כלל ישראל לא מעריכים את התלמידי חכמים הם נופלים לעונות קשים ולגזרות רעות.

וכלל ישראל שבאותו הדור נפלו לחטא זה, מחמת שהיה חסר להם ענוה וחשבו שהם יודעים יותר ממרדכי מהו רצון ה', ועל זה באה הגלות, היות שכאשר אדם מרגיש שהכל מגיע לו ה' שולח לו קשיים להכניע אתו - וכן כאשר כלל ישראל נכנעו וקבלו ממרדכי ולא הרירו על דבריו שאמר להם לצום בפסח - זכו להגאל.

ובכדי לזכות לענוה עלינו להיות עם עין טובה, לראות את הטוב שבכלם ולא להתגאות זה על זה, ולפיכך תקנו מרדכי מצוות משלח מנות ומתנות לאביונים; מחמת שכאשר אדם מרגיש שכל אחד הוא רעהו ושבעצם הוא מקבל טובות מהזולת, וכן הוא נותן לזולתו - אזי הוא נהיה באהבה עם כלם, ואינו מתגאה על אחרים.

ולפיכך בני הכפרים שמוספקים מים ומזון לאחיהם שבכפרים קוראים ב"א, י"ב ו"ג, היות שהמעלה העליונה ביותר הנה לתת לאחרים, ועל כן הוסיפו להם חכמים זמן מקדם לקריאת המגלה.

וזה שאמרו חז"ל שבאותו הדור היו בכלל ישראל כאלו שלא ראו שום בעיה באחשורוש ובסעודתו, ואף בהמן היו שטעו לחשב שצריך להשתחוות לו והתרעמו על מרדכי שהוא מתגרה בהמן, היות שבתחלה לא היה נכר הרשעות של אחשורוש והמן, מחמת שעקר ההבדל בין כלל ישראל לעולם זה בפנימיות הלב ובמדות הטובות.

וזה גם מה שאמרו חז"ל: 'מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, ולכאורה מה יש להשוות? אלא שבהבחנה שטחית אדם עלול לטעות לפעמים אחרי אנשים באמות העולם שנראים מנמסים, כמו שהיו יהודים רבים שטעו לחשב שהגרמנים שבברלין של לפני יותר ממאה שנה הנם אצילים ומנמסים ונתקשרו עמם, אולם פנימיות לבם הרע, האכזר והמשחת התגלה במלוא רשעותו שנים ספורות לאחר מכן.

ללמדנו שישוד הכל זה המדות הטובות, כאשר אדם משתוקק להיות תלמיד של אברהם אבינו ושל משה רבנו - הוא יזכה לכל המעלות הטובות - ולפיכך הדגישו חז"ל (אבות ה) שבכדי להיות תלמיד של אברהם צריך להיות עם עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה.

וכאשר אדם זוכה לכך אפלו במקצת - נכנס בו שמחה עצומה - פי עקר מה שאדם עצוב וטרוד כל השנה זה מחמת שנדמה לו שאנשים אחרים לוקחים את מקומו, וכן שיש לאנשים אחרים יותר ממנו, ואילו לו תמיד חסר. ברם כאשר נחיה עם שפלות ונדע שלא מגיע לנו מאומה - נשמח בכל טוב שיש לאחרים, נמליך את הזולת ונבקש את בני הבית, ונעריך כל טוב שה' נותן לנו. ולפיכך יש כמה ימים של פורים, ללמדנו שלכל אחד ואחד יש את הפורים שלו, אל תחפש את הפורים שאצל השני, אל תסתפל

פנינים לפורים

הגזרה הקשה לטובה, וזה למוד עצום עבור כל אחד מאתנו, שה' נותן לנו כוחות להפוך את הטבעים וההרגלים הרעים, לטובים, ובעקור ראוי לנו לשים דגש על מאור פנים ועל סבר פנים יפות עם הסובבים אתנו.

* בפורים, היכן שאנו הולכים ועם מי שאנו מדברים יש הרגשה מרוממת וטובה, חוש הומור, מלים טובות, נשמעות מכל אדם, וראוי לנו להמשיך זאת לכל השנה, לא לשדר כל היום פנים רציניות, לא להתרגל לתת כל היום בקורות, הערות וצוויים בבית, לשדר אורה שמחה, לומר בדיחות, לפרגן הרבה.

* להקדיש זמן - לשמח את בני המשפחה, לא לחשב כל היום רק על עצמנו ולא לחפש תמיד רק לדבר, אלא לשמח את האחרים; ולפיכך יש לנו שני אונים ופה אחד, כי לשמח ולהכיל את השני זה גדול יותר מהדבור.

כבו יחיה, ולכן לכל אחד יש את הפורים הפרטי שלו.

* גם פורים נמשך על שנים רבות והכל נעשה בדרך טבעית וברוך של קשי והסתרה שנגזרה עליה על עם ישראל וכן אסתר נלקחה לאחשוורוש, ורק בסוף ראו כלם את יד ההשגחה העליונה שהכל נעשה לטובת כלל ישראל, וכן כל אחד ואחד שיפתח את העיניים ויבחין בגם פורים שבכל יום ויום - הוא יראה שה' נצב ומשגיח עליו ושומע את תפלותיו - אלא שהיצר משכיח מהאדם את ההצלחות שלו והוא מזכיר לו רק את הקשיים; ולפעמים גם האדם טועה לחשב לחשב שהשיגה באה לו בדרך הטבע ואינו מבחין שה' הוא ששלח לו את הישועה.

* בפורים היה ונהפך הוא, שלמרות שהיה נראה שהכל אבוד וחסר תקווה - פאשר כלל ישראל התקרבו לה' - זכו להפוך את

* בפורים אנו אכלים, שותים, מתבסמים, ומגלים את עמק הלב הפנימי של כלל ישראל, וזה יותר גדול מיום כפור, היות שיום כפור זה צווי מאת ה', וגם פורים נעשה על ידי אתערוותא דלתתא, על ידי הלב של כלל ישראל שהתקרבו לקב"ה, ואפלו שזה היה רק מעט זה היה חביב מאד לפני הבורא.

* בפורים יש ענין מיחד שאין בכל התורה כלה, שיש מקומות מסוימים שמקיימים את מצוות הפורים ביום שונה משל אחרים, ולא עוד אלא שבני הכפרים יכולים לקרא גם ב"א, ב"ב וב"ג, ויותר מכן מוכא בהלכה (סי' תרפח), שהיוצא בשיירה ומפליג בספינה יודע שלא יהיה לו מגלה לקרות בפורים יכול לקרא כבר מראש חדש, ולמדנו שפורים אינו חג של הכלל בלבד, פורים מלמוד אתנו כמה ה' קרוב לכל אחד ואחד ואוהב אותו

פנינים מצויירים

שהיו בבהמות והכהן היה מוציא את כל האברים ומראה למביא הקרבן במוחש את האהבת ה' אלינו, על ידי האברים שפועלים בגופנו בנפים ונפלאות עצומים.

וכן הכהן ביום כפור היה מכפר בעדו ובעד ביתו, שהיה מודה על עצמו ועל נפשות ביתו, ולפיכך הכהן גדול היה צריך להיות עם אשה, שיוכל להודות לבורא בשלמות על כך, וזה היה הפך מדעת הערב רב שטעו לעבד את ה' בעגל הזהב, ואמרו שזה עקר העבודה ולא בבשר ודם.

וזה היסוד של פורים כמאמר חז"ל שפאשר אחשוורוש אכל ושתה, מיד נפל לתאוות רעות ונוול פה, מאידך כלל ישראל אחרי שהם אוכלים ושותים הם מקדשים את התמריית ופותחים בשירות ותשבחות, יהודי מתעלה על ידי כל מעשה אפלו הגשמי ביותר לדרגות עצומות של אהבת ה', ולפיכך פורים גדול מיום כפור בבחינת מה פי לקדש את ה' בחיי היומיום במעשים הגשמיים שלנו שבכל יום, זו המעלה הגדולה ביותר.

פורים נקרא על שם הפור של המן, ואף ביום כפור מזכר ענין הפור והגורל של שני השעירים, ואפשר לבאר שהגורל היה מסמל על הגורל של כל אחד ואחד, שביד האדם להחליט מה יעלה בגורלו, ויש בזה גם בחפצא וגם בגברא, הגברא - זה הכהן שלא קנא בסגן, שפאשר אדם יהיה עם טוב לב, הוא יחרץ את גורלו לטובה, וגם בחפצא - בגורל עצמו שבתחלה

היה עשוי מעץ והכהן היה מכריז לה' חטאת, הכהן היה מקדש את ה' על ידי הדברים הפשוטים ביותר, על ידי הגורל שהיה בתחלה מעץ ועל ידי הקרבן שהוא בשר ודם. ולמדנו שבידינו לקדש את התמריית על-ידי המחשבה על הבורא.

ואפשר לרמז בזה את מאמר חז"ל "במקום שאמה מוצא גדלתו אמה מוצא ענותנותו", מי שרוצה להכיר את ה' עליו להתבונן בכל חסה, אפלו בדברים הקטנים ביותר, שבאמת אינם קטנים, להתבונן בבריאות שיש לנו בבשר ודם וזה ענין עבודת הקרבנות

יסוד עצום לכל החיים, שאדם צריך לחפש את רצון ה' ולא לעשות תמיד רק לפי ההרגלים שלו, ובכדי לזכות לכה עלינו להטות את אוננו כאפרקסת ולקבל מהתלמידי חכמים את דעת ה'.

וזה היתה גדולתו של דוד מלכנו ששמש את שמואל ושאל אתו על כל דבר ולפיכך נקרא עבד ה', שעשה תמיד את רצון ה' בבטול מחלט. וכך זכה להיות עבד ה', מאידך שאול לפי דרגתו הגדולה לא שמע לשמואל והלך אחר טבעו הרחמן וחס על עמלק, וכפי שהוכיחו שמואל: "הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים".

ואסתר המלכה שהיתה מזרע שאול, תקנה את הטעות של שאול, על ידי שעשתה נגד מה שהרגלה - לשתק ולא לגלות את עמה ומולדתה - אולם כאשר מרדכי אמר לה שהיא כן צריכה לגלות את עמה ומולדתה, עשתה זאת. וכן הרגלה להזהר מאמות העולם, וכאשר אמר לה מרדכי להנשא לאחשורוש למרות שזה ביהרג ואל יעבה אזי אסתר עקרה את ההרגלים שלה ועשתה כרצון מרדכי.

ואף כלל ישראל עשו נגד ההרגל שלהם, שבכל שנה היתה להם מצוה לאכל מצות ובאותה שנה צמו בפסח, וזה תקן את האכילה בסעודת אחשורוש;

וכן לכל אחד יש במשך החיים זמנים שעליו לעשות נגד טבעו, וזה מה שיכול לזכות אתו לעולם הבא, וכענין יש קונה עולמו בשעה אחת.

למשפחה, תכננו את סעודות הפורים, היכן נהיה ומתי, ברם, רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום...

חמשה ימים לפני פורים הרגשתי כאבי ראש חזקים, חם גופי טפס, הייתי חלש מאד ומרתק למטה. באותו זמן התחילה להתפשט מחלת הקורונה בארץ הקודש ורפא המשפחה הפנה אותי לבדיקת קורונה, אחרי יומים רפא המשפחה התקשר אלי ואמר: תשב על הכסא פי אני הולך לבשר לך בשורה לא קלה, הבנתי מיד מה פונתו. שאלתי אם יצאנו חיוביים, הוא השיב שכן ושנהיה בקשר...

היינו בטוחים שהסוף שלנו קרב ובא, לא ידענו איך לעכל זאת, ההורים התקשרו אלינו ואנו חששנו לספר להם, בסוף הסוד התגלה וכלם ידעו שאנו חולי קורונה, היינו ממש מהראשונים שחלו, וכל המכרים שלנו דברו על כך. היתה לנו הרגשה קשה מאד, בנוסף לחלשה הגופנית היתה לנו חלשה נפשית.

בתענית אסתר בצורהים הסתפלנו על כל המשלוחים שעמדו על השלחן והבנו שהשנה בקשי נזכה לקיים את מצוות הפורים. היינו פלואים בבית, חששנו להביא את המשלוחים שלא להדביק אנשים, וכך התכוננו לעבר את הפורים באוירה של תשעה באב.

בסיעתא דשמיא היתה לי מגלת אסתר בבית, וכך בליל פורים התחזקנו ועמדנו לקרא את המגלה, אמרתי לרעייתי שאברך שלש ברכות, והיא אמרה לי תכנון חזק בברכת שהיינו כי מי יודע אם נוכל עוד לברך ברכה זו.

מרב לחץ ובלבול ששררו באותם ימים היינו בטוחים שאנו ממש בסכנת חיים, אחר כך הוספתי ואמרתי: חבל שנפטר מהעולם הזה מבלי שישאר לנו זכה שנינו פראנו בכבי, הרגשנו שאין לנו על מי להשען, אף אחד לא יכול לעזור לנו, לא רפאים ולא משפחה, רק הקב"ה שהוא בורא רפואות ומצמיח ישועות יכול להושיע אתנו.

כשנרגענו מהכבי אמרתי: תכף נברך את ברכת שעשה נסים לאבותינו; גם בזמן מרדכי ואסתר הכל היה נראה אבוד, וה' ברב רחמיו הפך את כל הגזרה לברכה, ואני בטוח שכשם שה' עשה נסים לאבותינו הוא יעשה גם לנו נסים בזמן הזה, הבה נגש כל אחד לפנה אחרת כמו יצחק ורבקה, נודה לה' על כל הטוב והחיים שנתן לנו עד עכשו, ונבקש ממנו שיתן לנו הלאה חיים וילדים.

אם עד אתו פורים היתה לנו הרגשה של מרמור, באותם רגעים התחלנו להעריך את מתנת החיים והבנו שבפעם היה לנו כל כך טוב עד עכשו, ובמקום להתמקד בטוב חשבנו רק על מה שחסר.

הודינו לה' על כל הטוב והתפללנו מעמק הלב בהרגשה פזו נפלאה של קרבת ה', מה שלא התפללנו כל השנים הרבות מאז התנה, אחר כך ברכנו את ברכות המגלה בכונה והתחברנו לכל מלה, גם ספור המגלה עם כל הקשיים והנפסים, החדיר בנו תקנה ואמונה שה' הטוב יעשה לנו רק טוב.

ערב חנכה של שנת תשפ"א הגיע ובכ"ד כסלו נולד לנו בן בשעה טובה ומצלחת. באותו לילה - ליל ראשון של חנכה, בעת ששהיתי בבית החולים, לצד רעייתי ובני שעמה נולד - שמעתי את ברכת הדלקת הנרות, ומעיני זלגו דמעות של התרגשות ושמחה, דמעות של אמונה ואהבת ה'.

ברכת 'שהיינו' וברכת 'שעשה נסים', הזכירו לי את ברכות המגלה של פורים שעבר, שדוקא מתוך הקשי והמצר שחיינו אז, זכינו לישועה הגדולה, ובעקרו לקרבת ה' מיחדת - 'בימים ההם... ובזמן הזה'.